

πηγή www.encardia.gr

Ταραντέλα: μύθος και πραγματικότητα...

Τι είναι η ταραντέλα; Η μουσική, που θεραπεύει το τσίμπημα της μαύρης δηλητηριώδους αράχνης, είναι μέρος ενός ευρύτερου φαινομένου, του ταραντισμού, με ρίζες στο μακρινό μεσαιωνικό παρελθόν της νότιας Ιταλίας που την κατοίκησαν αλληπάλληλα στρώματα, μερικά ελληνόφωνα, από τον καιρό του Πυθαγόρα, ο οποίος όχι μόνο θεράπευε με τη μουσική, αλλά της ανέθετε και θεραπευτική λειτουργία.

Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, το τσίμπημα της ταραντούλας προκαλούσε έντονες διαταραχές και σπασμούς. Ο ταραντάτος ή η ταραντάτα έπρεπε να χορεύει και να τραγουδάει με φρενίτιδα ωσότου θεραπευθεί. Είναι όμως έτσι;

Τι υποδηλώνει το τσίμπημα της αράχνης; Η χερσόνησος του Σαλέντο είναι η Γη του επαναλαμβανόμενου τσιμπήματος (La terra del rimorso) θα γράψει, στο ομώνυμο βιβλίο του, ο ιταλός εθνογράφος Ernesto de Martino (1908-1965). Ο χαρακτηρισμός παραπέμπει στο ξαναδαγκώμα, στην επιστροφή του κακού παρελθόντος, του παρελθόντος που δεν αποτέλεσε επιλογή, θα μας πει ο ίδιος, και το οποίο επιστρέφει για να ξαναδαγκώσει. Δεν είναι τυχαίο που αυτό συμβαίνει στη νότια Ιταλία, αυτή τη γη με τα τόσα προβλήματα, αδύναμη να προσφέρει ασφάλεια και προστασία στον πληθυσμό της. Ο ταραντισμός ήταν ένας πολιτισμικά κατασκευασμένος εξορκισμός του κακού, μια μαγικο-θρησκευτική του έκφραση.

Η χερσόνησος βρισκόταν ανέκαθεν εκτεθειμένη σε κινδύνους, ένα σύνορο χωρίς ασφάλεια. Έτσι, κάθε καλοκαίρι, καθώς πλησιάζει η γιορτή του Απόστολου Παύλου στα τέλη Ιουνίου, υφέρπει στην περιοχή ο σκοτεινός πειρασμός της αταξίας και του χάους και για το λόγο αυτό αποκτά αξία η προσφυγή σε μια μυθικο-τελετουργική τάξη που αναφέρεται σ' έναν κόσμο χριστιανικό μεν αλλά με μεγάλη πολιτισμική απόσταση από τη χριστιανική τάξη πραγμάτων. Ο αγροτικός κόσμος αντιστέκεται με τον τρόπο του απέναντί της, μαθημένος την ίδια εποχή του χρόνου στις αρχαίες παγανιστικές γιορτές, που έχουν τώρα αντικατασταθεί από τις χριστιανικές.

Το απλό δήγμα της αράχνης ή η ψυχική ασθένεια αποδεικνύονται ανεπαρκείς ερμηνείες. Αντίθετα, στο πλαίσιο της αγροτικής ζωής, το φαινόμενο αποκτά πολιτισμική υπόσταση, συμβολική αυτονομία και, κατά συνέπεια, πάντοτε κατά τον De Martino, έναν μυθικο-τελετουργικό ορίζοντα επανοικειποίησης και απορρόφησης των κρίσιμων στιγμών της ανθρώπινης ζωής. Γι' αυτό και επιλέγει την κρίση της εφηβείας, τον απαγορευμένο έρωτα ή άλλες ευάλωτες κοινωνικά πλευρές της ζωής. Βρισκόμαστε μπροστά σε μια έντονη πολιτισμική σύγκρουση που είχε την αφετηρία της στην ισχυρή χριστιανική πίεση πάνω στις παγανιστικές οργιαστικές λατρείες. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι στο παρεκκλήσι του Αποστόλου Παύλου στην Γκαλατίνα, δέχεται η εκκλησία τους tarantati, προκειμένου να απορροφήσει τους κραδασμούς και να αφομοιώσει το φαινόμενο. Η πίεση της εκκλησίας συναντούσε αντιστάσεις στη διαδικασία εξάπλωσης του χριστιανισμού καθώς και την ανάδυση νέων τοπικών εκφράσεων, που σχηματιζόνταν πάνω στα ερείπια των παλιών οργιαστικών λατρειών. Στην ίδια γη, στα αρχαία ελληνικά χρόνια, δεν επικρατούσε ο οίστρος και η αιώρησις;

Καθώς η νεωτερικότητα κατέφτασε στον ιταλικό νότο, το φαινόμενο του ταραντισμού θα βρεθεί ανάμεσα σε δύο πυρά. Στα βέλη της καθολικής αντιμεταρρύθμισης εναντίον των υπολειμμάτων των παγανιστικών συμπεριφορών, όσο και του διαφωτισμού και της νέας επιστήμης εναντίον της μαγείας. Ο ταραντισμός θα μπολιαστεί με αυτές τις δύο πολεμικές, δίνοντας τη δική του μάχη επιβίωσης. Στη μεταπολεμική εποχή, οι ανθρωπολόγοι θα αντιμετωπίσουν το τραύμα-κεντρί όχι σαν επίθεση ενός δαίμονα ή ενός θεού αλλά σαν το κακό παρελθόν που επιστρέφει και ξαναπαρουσιάζεται μέσα από τις πρόσφατες επιλογές μας. Στον ταραντισμό, το σύμβολο του δήγματος της αράχνης θα δουν την αλλοτριωμένη στιγμή ενός εσωτερικού ξαναδαγκώματος που αναζητά την επιβεβαίωσή του, ένα εσωτερικό-συγκρουσιακό βάσανο-βάρος και καταπίεση ή, με σημερινούς όρους, τον ορίζοντα ενός άγχους που είναι το σύμπτωμα ανεκπλήρωτων επιλογών και συγκρούσεων, οι οποίες υπερβαίνουν τον ορθολογισμό και λειτουργούν υποσυνείδητα. Με αυτή την ερμηνεία, το νέο κύμα ενδιαφέροντος που εκδηλώνεται στις μέρες μας για το λαϊκό πολιτισμό της περιοχής μπορεί ίσως να ερμηνευθεί καλύτερα.

Κάθε καλοκαίρι, στο Σαλέντο, γίνεται το μεγάλο φεστιβάλ Notte della Taranta. Δεκάδες

ΤΑΡΑΝΤΕΛΑ ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Συντάχθηκε απο τον/την administrator

Δευτέρα, 08 Φεβρουάριος 2010 22:46 - Τελευταία Ενημέρωση Τρίτη, 14 Δεκέμβριος 2010 21:09

μουσικά συγκροτήματα παίζουν κάθε βράδυ και σε διαφορετικό χωριό, καταλήγοντας σε μια μεγάλη κεντρική συναυλία στο Μελπινιάνο, που κρατάει ως τις πρωινές ώρες και στην οποία συμμετέχουν χιλιάδες άνθρωποι, όλων των ηλικιών, οι οποίοι χορεύουν αναμειγνύοντας την ταραντέλα με τους ήχους της ροκ και της ραπ. Μια τεράστια γιορτή με λαϊκή μουσική που στον παροξυσμό της γίνεται ρέιβ πάρτυ, τζαζ, ροκ, ηλεκτρονική, reggae, αλέθοντας ήχους και συναυρώντας παρελθόν και παρόν μέσα από τη συμμετοχή διαφορετικών γενεών.

Μυρσίνη Ζορμπά

Το παραμύθι της ταραντούλας

Μια φορά κι έναν καιρό έξω από την αρχαία πόλη του Τάραντα ζούσε μια γλυκειά κοπέλα, η Αράχνη ή ταραντούλα , που ύφαινε όμορφα σα θεά. Όλοι τη θαύμαζαν κι εκείνη τόσο το πήρε επάνω της που ελεγε σ' όλους πως ήταν η καλύτερη υφάντρα του κόσμου! Μια μέρα μάλιστα είπε πως ούτε κι η θεά Αθηνά δεν μπορεί να παραβγει μαζί της στο υφάδι... τότε ο νέος που την αγαπούσε λυπήθηκε πολύ γιατί ήξερε καλά πως όταν μια όμορφη κοπέλα φουσκώσει από εγωισμό κι υπερηφάνεια χάνει την ομορφιά και την εξυπνάδα της.

Ζήτησε λοιπόν από τη θεά Αθηνά να τον συμβουλέψει τι να κάνει για να βοηθήσει την Αράχνη σ' αυτή τη δύσκολη θέση που μόνη της είχε βρεθεί. Τότε η Αθηνά χωρίς να σκεφτεί καθόλου του είπε να τραγουδίσει στην κοπέλα ένα τραγούδι για την αγάπη που νοιώθει γι αυτήν, γιατί η αγάπη είναι το καλύτερο γιατρικό για όλες τις αρρώστιες μα πιο πολύ για την υπερηφάνεια και τον εγωισμό...

Μόλις τέλειωσε το τραγούδι το παλικάρι, η αράχνη έγειρε τα μάτια της κι έπεσε σ' ένα βαθύ ύπνο. Κανείς δεν έμαθε ποτέ πόσες μέρες, πόσα χρόνια η και αιώνες κοιμήθηκε εκεί, δίπλα στον αγαπημένο της, φαίνεται όμως ότι η θεά Αθηνά είχε δείξει στο παλικάρι ένα μυστικό μονοπάτι που οδηγούσε μέσα στα όνειρά της...

Κι έτσι αυτός πήγαινε εκεί συχνά και της τραγουδούσε, κι αυτή χόρευε, χόρευε συνέχεια χωρίς να κουράζεται, γιατί μέσα στα όνειρα χορεύουν τα κορίτσια χωρίς ποτέ να κουράζονται...

Φαίνεται ότι πέρασαν έτσι πολλά χρόνια, ίσως αιώνες, όμως η αράχνη δεν ξυπνούσε και το παλικάρι βρισκόταν πάντα εκεί, κοντά της, χωρίς να γερνά και χωρίς να κουράζεται, γιατί τα παλικάρια ούτε γερνούν ούτε κουράζονται όταν βρίσκουν το δρόμο για τα όνειρα των κοριτσιών που αγαπούν.

Γένοβα, αρχές του αιώνα, καράβι ο Σίριος, φορτώνει πλήθος ανθρώπων μαζί με τραγούδια και όνειρα για μια χώρα μαγική, προορισμός γεμάτος άγνωστο και ελπίδες.. ανάμεσα σ' όλους κι ένας επίσκοπος από τη περιοχή του Τάραντα ανεβαίνει στο καράβι μ' ένα μυστικό. Αρχές του αιώνα ο Σίριος βυθίζεται και χάνονται όλοι ανάμεσα στα κύματα. Μεταξύ τους και ένας επίσκοπος που έδινε σ' όλους την ευλογία του. Αρκετά χιλιόμετρα πιο πάνω γυναίκες εργάτριες στις φυτείες ρυζιού στη Νοβάρα ζητούν απ' τ' αφεντικό τα λεφτά που τους χρωστά για να γυρίσουν με το τρένο στο σπίτι που τις περιμένουν οι άντρες και τα παιδιά τους.

Σαλέντο, αρχές του αιώνα. Ένα μικρό ζώψιο με μαύρα χνουδωτά πόδια τριγυρνάει στις έφορες πεδιάδες και κεντά με φαρμακερό δηλητήριο τα κορίτσια όταν ανέμελα χαίρονται την άνοιξη. Τη λένε αράχνη ταραντούλα και μια παλιά ιστορία λέει ότι ήταν κάποτε μια όμορφη κοπέλα που είχε αποκοιμηθεί για πολλούς αιώνες. Ξύπνησε όταν ο νέος που αγαπούσε σταμάτησε να την επισκέπτεται στα όνειρά της και έφυγε σε μια χώρα μακρινή μαζί μ' ένα μυστικό. Η τσιμπημένη κόρη πέφτει κάτω και λένε πως πεθαίνει εκτός αν είναι κάποιος που την αγαπά.

Τότε έρχονται τ' αγόρια με όργανέτα και ντέφια και οδηγούν την κοπέλα στο χορό κι έτσι αυτή γλυτώνει απ' το δηλητήριο. Μετά παντρεύεται αυτόν που αγαπά και ζούν ευτυχισμένοι μέχρι τα βαθειά γεράματα.

Κάποιοι λένε πως η αράχνη η ταραντούλα κρατά το μυστικό της αγάπης και το δηλητήριο είναι βοτάνι που βοηθά τα κορίτσια να σμίξουν με το ταίρι τους. Άλλοι πάλι λένε ότι το βοτάνι αυτό είναι το γιατρικό για όλες τις αρρώστιες μα πιο πολύ για την υπερηφάνεια και τον εγωισμό. Άλλοι πάλι πως η αράχνη δεν ξαναφάνηκε στις πεδιάδες του Σαλέντο και ότι μια όμορφη κοπέλα που είχε έρθει από τον Τάραντα παντρεύτηκε εκείνα τα χρόνια ένα παλικάρι που είχε γυρίσει από την Αμερική μετά από ένα ναυάγιο...καλά ζήσαν αυτοί, κι εμείς καλύτερα...

Κώστας Κωνσταντάτος

Η ΤΑΡΑΝΤΕΛΑ

Η «Ταραντέλα Πίτσικα» είναι ο πιο χαρακτηριστικός τελετουργικός χορός της κάτω Ιταλίας. Είναι ένας χορός τελετουργικός και χορός της έκστασης. Ο παραδοσιακός χορός της κάτω Ιταλίας, η ταραντέλα, συνδέεται με την αρχαία ελληνική αποικία του Τάραντα που βρίσκεται πολύ κοντά στο Πρίντεζι και στο Λέτσε και στον πυρήνα των ελληνόφωνων χωριών του Σαλέντο.

Συνδέεται λοιπόν με ένα φαινόμενο που ονομαζόταν ταραντισμός. Ο ταραντισμός ήταν μια μορφή κρίσης μανίας που θεωρούσαν ότι οφειλόταν στο τσίμπημα μιας αράχνης για αυτό και ονομάζεται και ταραντέλα πίτσικα από το πιτσικάρε -τσιμπάω. Η Λικόσα ταραντούλα θεωρούσαν ότι τσιμπούσε κάποιον χωρικό μέσα στα χωράφια. Και για να θεραπευτεί κάποιος που τον είχε τσιμπήσει γινόταν ένας μουσικός εξορκισμός.

Ειδικοί οργανοπαίχτες πήγαιναν στο σπίτι του άρρωστου και άρχιζαν να παίζουν 12 διαφορετικά μοτίβα. Στην αντίστοιχη μελωδία που θεωρούσαν ότι αντιστοιχεί στο μέγεθος και στο χρώμα της αράχνης που τον τσίμπησε ο άρρωστος άρχιζε να χτυπιέται και ξεκινούσε έναν ξέφρενο μιμητικό χορό που μιμούνταν τις κινήσεις της αράχνης. Αυτό μπορούσε να κρατήσει και 3 ολόκληρες μέρες χωρίς διακοπή . Αυτός έπεφτε στο πάτωμα κουρασμένος και εξουθενωμένος αλλά θεραπευμένος.

Το φαινόμενο του ταραντισμού παρουσίασε πολύ μεγάλη έξαρση στο χορό της κάτω Ιταλίας και κυρίως με επίκεντρο τα ελληνόφωνα χώρια. Αρκετές κινήσεις θυμίζουν εικόνες από αρχαία αγγεία σε χορό και οι γυναίκες κυρίως είναι αυτές που παίρνουν το ταμπορέλλο το ντέφι, το οποίο στην αρχαία Ελλάδα το έπαιζαν οι βακχίδες οι ακόλουθες του Διόνυσου.

Στα ελληνόφωνα χώρια συμπτώματα του ταραντισμού αναφέρονται μέχρι και την δεκαετία του 60 και οι κοινωνικές συνθήκες στα επόμενα χρόνια έπαψαν να ευνοούν τέτοιου είδους δρώμενα . Στις 29 Ιουνίου κάθε χρόνο στη γιορτή του αγίου Παύλου, θα ακούσουμε στο τραγούδι να αναφέρεται «ο άγιος Παύλος...». Συγκεντρώνονται οι γεροντότεροι Ταραντάτοι όλοι αυτοί που χόρεψαν παλαιά και είχαν αυτή τη μορφή κρίσης και κάνουν ένα λαϊκό προσκύνημα στην περιοχή της ελληνόφωνης περιοχής.

ΤΑΡΑΝΤΕΛΑ ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Συντάχθηκε απο τον/την administrator

Δευτέρα, 08 Φεβρουάριος 2010 22:46 - Τελευταία Ενημέρωση Τρίτη, 14 Δεκέμβριος 2010 21:09

Οι χορευτές και χορεύτριες παίζουν παρά πολύ με τα χρώματα κάθε πανί διαφορετικού χρώματος που κρατάνε αναφέρεται σε αράχνη διαφορετικού χρώματος. Όλα αυτά δεν είναι απλοί χοροί αλλά μια τελετουργία που μας πηγαίνει πίσω στην αρχαία Ελλάδα και έχει διατηρηθεί με θαυμαστό τρόπο σε αυτόν τον απομονωμένο πυρήνα των χωριών γύρω από τον Τάραντα..

Όμως τι υποδηλώνει το τσίμπημα της αράχνης; Η χερσόνησος του Σαλέντο είναι η γη του επαναλαμβανόμενου τσιμπήματος σύμφωνα με τον ιταλό εθνογράφο Ernesto de Martino. Ο χαρακτηρισμός παραπέμπει στο ξαναδάγκωμα στην επιστροφή του κακού παρελθόντος. Δεν είναι τυχαίο που συμβαίνει στη Νότια Ιταλία μια γη με τόσα προβλήματα αδύναμη να προσφέρει ασφάλεια και προστασία στον πληθυσμό της.

<http://www.youtube.com/watch?v=2i4xili3tAY>

<http://www.youtube.com/watch?v=oguZ2hpe6Tg&feature=related>

http://www.youtube.com/watch?v=CM-B_KL3PFI&feature=related

<http://www.youtube.com/watch?v=lBd7a3zIKc8&feature=related>

ΤΑΡΑΝΤΕΛΑ ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Συντάχθηκε απο τον/την administrator

Δευτέρα, 08 Φεβρουάριος 2010 22:46 - Τελευταία Ενημέρωση Τρίτη, 14 Δεκέμβριος 2010 21:09

<http://www.youtube.com/watch?v=g3UFsyWGmz4&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=1VCZhuUh-u4&feature=related>

άλλες πηγές για την Tarantella στο internet

<http://www.gens.labo.net/it/news/2001/003/03/>

<http://www.anura.it/reportage/tarantola>

http://www.isoladisaniopietro.org/folk/ballo_tarantella.htm

<http://www.penisola.it/sorrento/tarantella.php>

<http://www.travelstories.gr/%F4%E1%EE%E9%E4%E9%F9%F4%E9%EA%DD%F2-%E9%F3%F4%EF%F1%DF%E5%F2-%E5%F5%F1%FE%F0%E7/4453-%EC%E1%F4%DD%F1%E1-%EC%EF%F5%F3%E9%EA%FC-%F4%E1%EE%E9%E4%E9.html>

<http://www1.rizospastis.gr/story.do?id=3848663&publDate=24/12/2006>

<http://www1.rizospastis.gr/story.do?id=3484494&publDate=6/8/2006>

<http://reptilesalonica.ipbhost.com/lofiversion/index.php/t1451.html>